

**Halil Cibran’ın “Dânişmend Hikmetleri” Adlı Eseri Bağlamında Özbek Türkçesi –
Türkiye Türkçesi Arasında Yalancı Eş Değerlik [Kelime Düzeyi]**

**False Equivalence Between Uzbek Turkish and Türkiye Turkish in the Context of Halil
Cibran's Work “Dânişmend Hikmetleri [Lexical Level]**

ÖZET

Yalancı eşdeğerlik, kaynak metindeki ses, ek veya yapı bakımından benzerlik gösteren dil birimlerinin, hedef metin, lehçe ya da anlaşma biriminde anlam veya işlev açısından farklılık arz etmesi durumudur. Bu tür eşdeğerlikler, kapsamlarına göre "tam yalancı eşdeğerlik" ve "kısmi yalancı eşdeğerlik" olmak üzere iki kategoride incelenir. Anlam alanları ve işlevleri tamamen farklı olan kelime, ek veya yapılar *tam yalancı eşdeğer* olarak tanımlanırken; yalnızca belirli yönleriyle farklılık gösteren dil birimleri ise *kısmi yalancı eşdeğer* şeklinde sınıflandırılır.

Bu çalışmada, Halil Cibran’ın *Dânişmend Hikmetleri* adlı eserinde yer alan ve kavram alanı bakımından Türkiye Türkçesinden farklılık gösteren kelimeler incelenmiştir. Özbek Türkçesiyle kaleme alınan eserde, bazı kelimelerin ses ve anlam bakımından Türkiye Türkçesiyle benzerlik göstermelerine rağmen yalancı eşdeğerlik taşıdıkları tespit edilmiştir. İnceleme, eserde yer alan “Ruhning Tugılışı”, “Gözellik” ve “Qanday Mecnun Bolganım” adlı hikâyelerle sınırlandırılmış; bu hikâyelerde geçen “öt-, tap-, işle-” fiilleri ile “bostan, dere, uzak, kıyafe, kul, öz, âdem, song” isimleri üzerinde durulmuştur. Bu kelimelerden “işle-” fiili ile “öz, âdem” ve “song” isimleri *kısmi yalancı eşdeğer* olarak değerlendirilirken; diğer kelimeler *tam yalancı eşdeğer* niteliği taşımaktadır.

Halihazırda projelendirdiğimiz yüksek lisans tezimize dayanarak oluşturduğumuz bu çalışma sadece kelime düzeyiyle sınırlandırılmıştır. Bunda çalışma hacminin gereksiz genişleme endişesi etkili olmuştur. *Ekler* kapsam dışı bırakılmış; yalancı eşdeğerlik, yalnızca tam ve kısmi türleri kapsamında, kelime düzeyinde ele alınarak değerlendirilmiştir. Çalışmada, incelenen kelimelerin kavram alanları ortaya konularak aktarma çalışmalarına katkı sunmak amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Özbek Türkçesi, Türkiye Türkçesi, kelime eş değeri, yalancı eş değeri.

ABSTRACT

False equivalence is when language units that are similar in terms of sound, affix, or structure in the source text differ in meaning or function in the target text, dialect, or agreement unit. Such equivalences are classified into two categories according to their scope: “complete false equivalence” and “partial false equivalence.” Words, suffixes, or structures that are completely different in meaning and function are defined as “complete false equivalents,” while language units that differ only in certain aspects are classified as “partial false equivalents.”

This study examined words that differ from Turkish in terms of their conceptual field in Halil Cibran's work *Dânişmend Hikmetleri*. The work written in Uzbek Turkish found that some words are false equivalents despite their similarity to Turkish in terms of sound and meaning. The study is limited to the stories titled “Ruhning Tugılışı,” “Gözellik,” and “Qanday Mecnun Bolganım” in work; the verbs “öt-, tap-, işle-” and the nouns “bostan, dere, uzak, kıyafe, kul, öz, âdem, song” appearing in these stories are examined. Of these words, the verb “işle-” and the nouns “öz, âdem” and “song” were evaluated as *partial pseudo-synonyms*, while the other words were found to be *complete pseudo-synonyms*.

Based on our master's thesis, which is currently in the planning stage, this study is limited to the word level. This was done to avoid unnecessarily expanding the scope of the study. Appendices have been excluded; false equivalence has been evaluated only at the word level, within the scope of complete and partial types. The aim of this study is to contribute to translation studies by revealing the conceptual fields of the words examined.

Keywords: *Uzbek Turkish, Turkiye Turkish, lexical equivalence, false equivalence.*